

Sărbătorile și expresia lor populară

Sărbătorile populare sunt în strânsă legătură cu calendarul religios, căruia îi adaugă o notă particulară dată de tradiții profane, ce apar de-a lungul vremii ca urmare a gesturilor rituale pe care săteanul le face din nevoia de a-și proteja familia, animalele, avutul și pe el însuși. Pentru el, *lanțul Sfântului Petru* e numai bun să lege lupii ca să nu-i prăpădească turmele și tot așa e bun ca să îngrădească găinile, ocrotindu-le de uli. De aceea, chiar dacă sărbătoarea din calendar *Inchinarea lanțului Sf. Petru* nu e prăznuită cu liturghie la biserica satului, ea e ținută cu nelucrare în gospodărie.

Săteanul ține sărbătoarea *Sf. Grigorie Teologul* ca să nu ologească și pe cea a *Sf. Foca*, ca să fie apărat avutul său de foc. Aceasta e gândirea practică pentru toți cei care trăiesc condiționați de vreme.

Stil calendaristic este denumirea folosită pentru cele două calendare: calendarul iulian (46 î.d.H) numit și *Stilul vechi* și calendarul gregorian (1582) numit și *Stilul nou*. În țara noastră, trecerea la noul stil s-a făcut în anul 1924, diferența dintre cele două calendare fiind de 13 zile.

A ține o sărbătoare înseamnă a nu lucra în acea zi.

Peste an sunt 4 perioade de post compact și, între ele, **cășlegile**, perioadele în care alimentația este ritmată cu *zile de dulce (fruct)* și *zile de săc (post)*. Când zilele de post din cășlegi au dezlegare la mâncare de fruct se zice că e *harti*, adică o suspendare a postului. În timpul perioadelor de cășlegi se deosebesc câteva intervale speciale: perioada *sărbătorilor de iarnă* și *Săptămâna Luminată*, prima după Paști, sunt cu dezlegare totală. În *Săptămâna Brânzei (Săptămâna Albă)* este oprit consumul cărnii și este permis consumul lactatelor și ouălor.

În cășlegi se fac nunți, hore, baluri, dansuri, acestea fiind oprite în posturi. În cășlegile de iarnă se fac clăci de tors și șezători. În cășlegile de vară și cele de toamnă se fac clăci la construit sau lipit casa și clăci la muncile câmpului, mai ales, la fân. În postul Crăciunului se fac clăci de scărmanat și de tors. Atât în cășlegile de iarnă cât și în cele de vară și toamnă se făceau clăci de cusut la mireasă.

Comuniunea în neam se vede și în perioadele de moși, fixate în fiecare anotimp: *moșii de primăvară*, *moșii de vară*, *moșii de toamnă* și *moșii de iarnă*.

Calendar 2020

Costum popular din Fundu Moldovei

Luna *ianuarie* este marcată de câteva sărbători mari: *Anul Nou*, *Sf. Vasile*, *Bobotează*, *Sf. Ioan*, *Sf. Trei Ierarhi*. *Anul Nou* se serbează la trecerea dintre ani, când flăcăii colindă în ceată (colind cu măști animaliere, Frumoșii, Malanca, colindul cu scripca). În prima zi a anului e rândul copiilor la *semănat* simbolic, cu valoare augurală, menit să aducă prosperitate și sănătate gospodăriei colindate.

Ajunul Bobotezei (Iordanul) – 5 ianuarie, Boboteaza – 6 ianuarie și Sf. – 7 ianuarie reprezintă un ciclu cu care se încheie sărbătorile de iarnă. *Ajunul Bobotezei* este o zi de *ajunare* (post negru) ținută cu sfințenie de femei pentru sănătatea familiei, sporul casei, căsătoria

fetelor (care se străduiau să își afle ursitul). În *Ajunul Bobotezei* se colindă casele vestind *Botezul Domnului (Iordanul)*. Preotul era întâmpinat cu lumânare aprinsă și fuior de cânepă sau in, pe care gospodina îl așeza după cruce. Fuiorul era dăruit preotului pentru ca femeia să aibă spor la tors și țesut și în credința că la *Bobotează*, atunci când se sfințește *Aghiasma Mare*, la scufundarea crucii, atâtea suflete ies din iad câte fire are fuiorul. De aceea, gospodina se îngrijea să pregătească un fuior bogat.

La *Bobotează* se sfințesc toate izvoarele pământului. Preotul sfințește afară, la crucea de gheață, *Aghiasma Mare*, care se bea de către toți creștinii timp de 9 zile.

Pentru sfințirea aghiasmei, femeile așează paie pe care preotul să stea cu picioarele, când slujește. După slujbă paiele sunt luate acasă pentru a fi așezate în cuibarele cloștelor și în ieslele vitelor, în credința că vor scoate pui mulți și vor avea vite sănătoase și mănoase. Cu *Aghiasmă Mare* oamenii stropesc (botează) grădinile și, neapărat, vitele. În ținutul huțănesc al Bucovinei, la *Bobotează* se fac cruci mici de draniță care sunt duse la sfințirea aghiasmei, apoi așezate la ușile și ferestrele casei, grajdului, la fântâni și izvoare, pentru a le proteja. **Sf. Ioan** este zi de mare praznic, acum sărbătorindu-se toți ce poartă acest nume sau unul înrudit.

În trecut, sătenii ce aveau animale, ciobanii în mod

obligatoriu, țineau cu sfințenie și alte sărbători mai mici, precum **Sânpetru de iarnă - 16 ianuarie**, mijlocul iernii, ținut pentru paza turmelor, întrucât *Sf. Petru* este considerat patronul lupilor și a altor sălbăticiuni, deci le poate stăpâni să nu strice vitele și turmele.

Circovii de iarnă - 17/18 ianuarie, marchează miezul iernii pastorale; sunt sărbători dedicate naturii și animalelor.

Filipii de iarnă - 30 ianuarie/2 februarie, sunt ținute mai cu seamă în casele de ciobani și în gospodăriile în care sunt animale, pentru ca acestea să fie protejate de atacul lupilor. În trecut, ziua *Sf. Grigorie Teologul* se ținea pentru ferirea de ologeală.

Gerar

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11 12
13	14	15	16	17	18 19
20	21	22	23	24	25 26
27	28	29	30	31	

Costum popular din Mănăstirea Humorului

Februarie este luna în care *crapă ouăle sub corb*, după cum se spunea altădată, când timpul avea altă rânduială.

Numele popular de *Făurar* sau *Faur* face referire la activitățile meșterilor fierari de la sate, care în această perioadă reparau sau confecționau pluguri și alte unelte agricole pentru munca câmpului. Din sărbătorile mari face parte și *Întâmpinarea Domnului (Stretenia)* - 2 februarie.

Sărbătorile mici, care au însă o tinere și o semnificație aparte în lumea satului, sunt *Sf. Trifon (Triful)* - 1

februarie și *Sf. Haralambie* - 10 februarie. Triful se ține pentru pașa grădinilor, a semănăturilor, în această zi sfințindu-se aghiasma mică, cu rugăciuni speciale pentru semănături, țărani aducând boabe spre a fi sfințite. Aceste boabe sunt apoi amestecate cu cele pentru semănat în credința că, astfel, gujuliile (insectele) nu vor mai strica semănăturile. Tot în această zi preoții sunt chemați să sfințească ville, pometurile (livezile) și grădinile.

Sf. Mc. Haralambie se ține și astăzi, dar în trecut era prăznuit în mod deosebit, el fiind cunoscut drept sfânt

taumaturg (vindecător de boli) și făcător de minuni, dar, mai ales izbăvitor de ciură, fiind adesea reprezentat cu ciurma legată la picioarele lui.

În sâmbăta acestei săptămâni se țin *Moșii de iarnă (pomenirea morților)* - 22 februarie. În această zi se duc *de pomană* copturi și mâncare caldă în strachină de lut, cu lingură de lemn, la casele cu copii, la bătrâni și sărmani.

Ultima duminică din această lună - 23 februarie, este *Lăsatul Secului de carne*, după care urmează *Săptămâna albă*, numită și *Săptămâna Brânzei* - 24

februarie/1 martie.

În februarie, în a doua parte a lunii, este și *Dragobetele păsărilor* - 24 februarie, atunci când păsările încep să-și caute perechi și să se *drăgoștească*, adică să se împerecheze. De aici și asocierea pe care o fac flăcăii când curtează fete. Prima parte a lunii februarie din acest an se încadrează în *Căslăgile de iarnă*, în această perioadă făcându-se ultimele dansuri, baluri de dinaintea postului, iar tinerii voiau să fie siguri că în lunga perioadă a păresimilor, fetele dragi se vor gândi numai la ei.

făurar

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	

Costum popular din Bîlca

În străvechiul calendar al romanilor, luna *martie* coincidea cu prima lună a Anului Nou Agrar. În luna *Mărțișorului (Germinar)* natura se trezește la viață, încolțesc semințele chiar cele din beciuri și zărnice; acum încep muncile agricole, se curată livezile și grădinile, se scot stupii de la iernat.

Reper în calendarul religios este *Lăsatul Secului de brânză - 1 martie*.

Mărțișorul - 1 martie, reprezintă un vechi ritual de înnoire a timpului în prag de primăvară. Este realizat din fire răsucite de ață în 2 culori, semnificând firul anului, firul vieții și este investit cu puteri apotropaice. Această zi este și ultima a *Cășlegilor de Iarnă*, zi premergătoare

Postului Mare, asociat cu *Noaptea bobilor* (ultima noapte din Cășlegile de Iarnă). În ultima seară de cășlegi se fierbea un ceain de ouă tari și se mâncau ca ultimă masă ouă pe săturate, pentru ca postul să fie ușor, apoi se *dădea mîncarea de fruct pe bobii*, adică se schimba mîncarea, de acum consumându-se multe leguminoase boabe: fasole, bob, linte, mazăre.

Din *2 martie*, de *Sf. Toader*, încep *Păresimile (Postul Mare)*.

Lunea curată - 2 martie (prima zi din Postul Mare), când se purifică spațiul cosmic și cel gospodăresc. Prima zi din Postul Mare, *spolocania*, este zi de ajunare, cu post negru.

Marțea blidelor - 3 martie (prima marți din Postul Mare) când se curătau vasele cu leșie. Acum se spală vasele și tacăturile de dulce și apoi se urcă în pod și se aduc în bucătărie cele de săc. Unele vase de gătit erau folosite și la mîncarea de dulce din cășlegi și la cea de săc din post; ele erau opărite cu leșie apoi spălate pentru a putea fi folosite în post.

Zilele Babei - 1/9 martie sunt primele zile din Lună, la schimbarea anotimpului, când vremea este capricioasă. Alegerea unei babe (zi) este o practică des întâlnită.

Sf. 40 de Mucenici (Mucenicii) - 9 martie, în această zi, considerată începutul *Anului Agrar*, se scoteau plugurile

pentru a fi sfințite, în vederea muncilor din primăvară.

Pe *17 martie* sunt *Alexiile (sărbătoarea Sf. Alexie. Omul lui Dumnezeu)*, considerată *cap de primăvară*, *ziua șarpelui*, întrucât se dezleagă gura păsărilor și ies vietățile din pământ. *Sf. Alexie* este și început de *An Piscicol* și *An Apicol* pentru că acum ies și peștii din amorțală.

Buna Vestire (Blagoveștenia) - 25 martie, este o sărbătoare mare, cu dezlegare la peste, se ține cu strictețe ca toate praznicele *Maicii Domnului*. Se spune că în această zi păsările migratoare încep să se întoarcă. În calendarul popular sunt și sărbători ale primăverii, cu date fixe, de sorginte precreștină.

Mărțișor

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Costum popular din Ostra

Luna aprilie, numit și *Prier*, pentru că timpul se încălzește, *prind* pământului, marchează începutul perioadei muncilor agricole de primăvară, dar și începutul pășunatului și urcarea oilor la munte. Prierul din acest an se suprapune și cu o parte din perioada Păresimilor (Postului Mare). Sărbătorile mari ale lunii aprilie sunt praznicile împărătești ale Florilor (Intrarea Domnului în Ierusalim) – 12 aprilie și Paștelui (Invierea Domnului) – 19 aprilie, la care se adaugă sărbătoarea Sf. M. Mc. Gheorghe – 23 aprilie și Sămbăta lui Lazăr. O perioadă cu totul aparte este Săptămâna Mare – 13/18 aprilie, Săptămâna Patimilor, care precede Paștelui. În Prier este începutul anului pastoral, *Sân Gheorghe*, sărbătoare cu dată fixă, de mare rezonanță în Bucovina, care avea ocrotitor, încă din vremea lui Alexandru cel Bun, pe Sf.

Gheorghe, Purtătorul de biruință, patronul Mitropoliei istorice a Moldovei, patron al Moldovei istorice și, până astăzi, patron al armatei țării, fiind reprezentat pe vechiul steag de luptă al Moldovei. La Sf. Gheorghe se așezau gîli cu iarbă pe stâlpii porții, ca reminiscență a unui străvechi cult precristian al celebrării naturii renăscute și semn al începutului de an agrar. Tot acum își are debutul și Anul Pastoral, moment în care urcă oile la munte. Cu data schimbătoare este Sămbăta lui Lazăr – 11 aprilie, zi de pomenire a morților, cu dezlegare la icre de pește, după vechiul tipic bisericesc. În sămbetele din Postul Mare se fac pomeniri ale morților, sătenii de altădată pregătind pomelnicele cu morți, pe care le dădeau preoților pentru a fi pomenite tot postul și îngrijindu-se ca în fiecare sămbătă să

ducă la biserică câte 3 sau 9 colăcei și paos (vin), uneori adăugând fructe uscate sau colivă de grâu. Ultima pomenire se făcea în Sămbăta lui Lazăr sau în Joia Mare. Pomenirile țineau până la Paștele Blajinilor. Florile - 12 aprilie, sunt marcate de smicelele de salcie așezate în gîle pe stâlpii porții, amintind de înflorirea pomilor. Cu ramurile de salcie sfințite la biserică se tămăduiau peste an vitele bolnave. Vinerea Seacă (Vinerea Mare, Vinerea Patimilor, Vinerea cea Scumpă) – 17 aprilie, este zi de ajunare (post negru), cea mai importantă dintre cele 12 vini mari de peste an, ținută cu post negru și cu rugăciuni și nelucrare, ca o sărbătoare, pentru moartea pe cruce a lui Hristos. Paștele – 19 aprilie (numele de Paști derivă din limba ebraică, *pesah* înseamnă trecere). La Paștele creștin, cred

oamenii că se deschid cerurile și mormintele, ei considerând că cel ce moare la Paște sau în Săptămâna Luminată merge neimpedat spre cer. Românii au dedicat Paștelui două alimente: *oul pascal*, roșu sau decorat, și *pasca* (pâinea rituală reprezentată de colac, combinată cu brânza). Apoi începe perioada pascală, în primele zile fiind Săptămâna Luminată – 20/26 aprilie. Izvorul tămăduirii se serbează în acest an pe 24 aprilie. Este o sărbătoare la care se face sfințirea fântânilor și se slujește *aghiasma mică*, cu rugăciuni speciale de vindecare a boilor. Se fac și procesiuni religioase la izvoare. În Duminica Tomii – 26 aprilie, se prăznuiește Paștele blajinilor când se face pomenirea morților la mormânt. În această zi se organizau petreceri câmpenești, iar tineretul reîncepea horele.

Prier

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Costum popular din Șaru Dornei

Luna mai este cunoscută sub numele de *Florar*, *Frunzar* sau *Cireșar*. Luna debutează cu sărbătoarea populară de *Armindenii* (ziua pelinului) - 1 mai. Pelinul înfloarește în această lună și este o plantă foarte importantă în terapeutică populară.

O sărbătoare importantă cu dată fixă în mai, este cea a

Sf. Împărați Constantin și Elena - 21 mai, numită în trecut și *Constandin Graur*, pentru că păsările își învățau puii să zboare în această perioadă. Această zi se ține în popor și pentru apărarea recoltelor.

În luna mai, când apar schimbări bruște ale vremii și ploi cu gheață, se țineau și anumite sărbători populare care

aveau puterea să păzească de gheață: *Ghermanul* - 12 mai (răspunzător de năpasta grindinei) și *Oamenii de gheață* - 12/15 mai. Această perioadă reprezintă un ciclu de patru zile când oamenii aveau grijă de câmpurile lor, iar semănatul îl făceau în funcție de această perioadă.

Anul acesta *Înălțarea Domnului (Ispasul)* este pe 28 mai. Încă din secolul al XV-lea la sărbătoarea *Înălțării Domnului* se face pomenirea eroilor neamului, de unde și numele de *Ziua Eroilor* dat acestei sărbători. În trecut *Ispasul* era numit și *Paștile Cailor*, fiind singura zi din an când se spune că toți caii erau slobozi și sătui.

florar

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Costum popular din Iliești

Sărbătorile lunii **ianie** încep cu hramul Sucevei, **Sf. M. Mc. Ion cel Nou de la Suceava** - **2 iunie** și continuă cu două praznice împărătești, **Pogorârea Sf. Duh (Duminica Mare, Rusaliele)** - **7 iunie** și **Sf. Treime** - **8 iunie**. În această lună se țin și **Moșii de Vară** - 6 iunie, numiți **Moșii de la Duminica Mare**.

La **Rusalii (Duminica Mare)** - **7 iunie** se sfințește teiul care apoi este dus acasă pentru protecția casei împotriva trăsnetelor, fiind păstrat peste an și folosit la vindecarea oamenilor și animalelor.

Postul **Sfinților Apostoli** durează în acest an, două săptămâni. **Lăsatul seculului** este pe **14 iunie** postul

începând din **15 iunie**.

În iunie cade o altă dată astronomică importantă, **Solstițiul de Vară** - **21 iunie**, când ziua are durata maximală, urmând ca de acum să înceapă a scădea. În calendarul popular sărbătoarea **Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, Sânzienele** - **24 iunie**, are o importanță

mare, fiind o sărbătoare florală, solară, la care sunt culese florile de sânziene și împletite în cununi. Sărbătoarea **Sfinților Apostoli Petru și Pavel**, numită și **Sânchetru** sau **Mușirea cucului** - **29 iunie**, marchează mijlocul verii, începutul secerișului și al cositului.

Cireșar

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Costum popular din Botoșana

Sărbătoarea cardinală a lunii *iulie* este prăznuirea **Sf. Slăvit Prooroc Ilie Tesviteanul (Sântilie) - 20 iulie**, care tulbură fața cerului pe care-l străbate în car de foc, aruncând fulgere spre pământul întinat de păcate. De puțini ani este serbată ziua adormirii **Sf. Voievod Ștefan cel Mare - 2 iulie**. În această lună sunt prăznuiți câțiva sfinți taumaturgi, cu ținare mare în trecut, când

oamenii se tratau numai cu rugăciuni și plante: **Sf. Cosma și Damian (Cosmandinul) - 1 iulie** și **Sf. M. Mc. Tămăduitor Pantelimon - 27 iulie**. În luna iulie se țin anumite sărbători pentru paza recoltelor, caselor, viilor, luna fiind una extremă, cu potențial mare de secetă dar și de ploi puternice, cu trăsnete și grindină, de unde și pericolul pentru

cerealele aproape de secerat, pentru grădini, vii, livezi, dar și pentru case și turme. **Pricopul - 8 iulie** (care ajută la coptul cerealelor păioase; cui nesocotea această zi, i se "prichindeau grânele"). **Circovii de vară - 15/17 iulie** (perioada care se ținea pentru apărarea casei, în înțelesul de spațiu ocrotitor al

familiei). **Păliile - 17 iulie** (zi ținută pentru ferirea gospodăriei de focul provocat de trăsnete). **Ilie-Pălie - 21 iulie** (este cel care aduce arșița). **Foca (Opârlia) - 23 iulie** (care pedepsește cu foc, arșiță solară și grindină pe cei care nu țin această zi).

Cuptor

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11 12
13	14	15	16	17	18 19
20	21	22	23	24	25 26
27	28	29	30	31	

Costum popular din Ciocănești

Luna debutează cu postul **Adormirii Maicii Domnului**, post cu dată și întindere fixă în calendarul de peste an. Principalele sărbători religioase ale lunii august sunt: **Schimbarea la față a Domnului (Pobrejenia)** – 6 august, **Adormirea Maicii Domnului (Sântămaria**

Mare) – 15 august, **Tăierea Capului Sf. Prooroc Ioan Botezătorul (Sântion de toamnă)** – 29 august. **Probajele (Probojenia)** – 6 august, important stâlp calendaristic în calendarul popular, hotăr între vară și toamnă, când iarba înceta să mai crească, se schimbă

fața pământului și apele încep a se răci.

În tradiția populară la probaje se duceau la biserică fructe de părg și miere.

La **Prohodul** din ajunul **Sânței Mării** se duceau flori din grădină, iar în ziua de **Sântion** nu se consumau fructe și

legume rotunde sau de culoare roșie.

Pe lângă aceste sărbători se mai prăznuește și o altă zi importantă în **Calendarul popular** al lunii august: **Macoveii (Macabei, Ziua Crucii de Vară)** – 1 august, în care se făcea aghiasmă pentru vii și livezi.

Gustar

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
					1	2
	3	4	5	6	7	8 9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
					31	

Costum popular din Frătăuții Noi

Numele *Răpciune* vine de la răcirea vremii, iar *Cumpănar* de la **Echinoxul de toamnă** - 22 septembrie, când ziua și noaptea stau în cumpănă dreaptă.

Ziua de 1 septembrie este **Începutul anului bisericesc**, când se prăznuia și **Sf. Simion Stâlpnicul**, căreia i se acorda o atenție specială în prognozarea

vremii peste an, considerându-se că așa cum este această zi, va fi tot anul, iar dacă va tuna după această dată, este semn de toamnă lungă.

Nașterea Maicii Domnului (Sântămăria mică) - 8 septembrie, este sărbătoare mare cu ținere și prăznuire onomastică.

În conștiința țăranelor române, toamna începea de fapt în

această zi, acum pleacă păsările călătoare, se retrag insectele și reptilele în ascunzișuri, frunzele copacilor îngălbenesc.

Înălțarea Sf. Cruci (Ziua Crucii) - 14 septembrie, zi de ajunare (post negru) era asociată cu anumite practici și munci. Busuiocul era cules înainte de această zi și din el se făcea cruce pentru biserică; în dimineața Zilei Crucii

se făceau băi rituale și se adunau plante de leac.

Ziua Crucii era reper pentru bătutul nucilor și pentru culesul strugurilor, care începea de-a doua zi.

Existau și interdicții alimentare de a consuma fructe și legume marcate de cruce, precum nucile, care au miezul în cruce.

Răpciune

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12 13
14	15	16	17	18	19 20
21	22	23	24	25	26 27
28	29	30			

Costum popular din Moara

Octombrie marchează maturizarea timpului și începutul unui declin calendaristic, ziua începând să scadă. În această lună muncile din câmp și din gospodărie sunt intense: se strâng roadele din grădini, livezi, vii, de pe câmp, se pregătesc animalele pentru iarnă, încep arăturile de toamnă și semănatul de toamnă, se desfac stănele și se împart (întorc) oile, se încheie toamnă. Principalele sărbători religioase ale lunii octombrie sunt

Acoperământul Maicii Domnului (Pocrovă) - 1 octombrie, **Sf. Cuv. Parascheva** - 14 octombrie, **Sf. M. Mc. Dimitrie, Izvorătorul de mir** - 26 octombrie și **Sf. Cuv. Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor** - 27 octombrie. Ziua de **Procovă** era răspunzătoare de acoperirea pământului cu un strat de brumă sau chiar de zăpadă; femeile țineau sărbătoarea pentru ca Maica Domnului să le aperse de primejdii, pe ele și pe copiii lor.

Românii au obligația morală, nu numai religioasă, de a prăznuși și pe sfinții mucenici mărturisitori ai neamului, așa cum sunt **Sf. Visarion, Sofronie și Oprea Miclăuș, Ioan din Gales și Moise Măcinic din Sibiel** - 21 octombrie, dar și **Sf. Iachint, Mitropolitul Țării Românești**. Ziua de 14 octombrie este **Vinera Mare**, adică una dintre cele 12 vineri ținute în trecut de femei cu post negru,

pentru sporul casei, sănătatea copiilor și mărișul fetelor. Se ține această vinere în cinstea Cuvioasei Parascheva, numită în popor **Sfânta Vineri** (numele grecesc *paraschevi* înseamnă *vineri*). Ea e ținută cu sfințenie și în mediile pastorale, pentru că se crede că **Sf. Vineri** are stăpânire asupra animalelor sălbatice. **Sâmedru** - 26 octombrie, patron al iernii pastorale, care dezgolește natura, marchează sfârșitul **Anului Pastoral**.

Brumărel

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Costum popular din Pojorîta

În această lună se făceau clăci, șezători și pregătirile pentru iarnă. Ea făcea tranziția între toamnă și iarnă. Principalele sărbători religioase din luna noiembrie sunt: **Soborul Sf. Arh. Mihail și Gavril - 8 noiembrie**, **Intrarea Maicii Domnului în Biserică (Vovidenia, Ovidenia) - 21 noiembrie** și **Sf. Ap. Andrei - 30 noiembrie**. În lumea satului se serbau de către femeile **Filipii**, aceștia

fiind în număr de 3 sau 9, femeile alegându-și zilele de ținut. Serbarea lor asigura protecția familiei și vitelor împotriva lupilor. **Filipii de toamnă - 14/21 noiembrie** începeau pe **14 noiembrie** la sărbătoarea **Sf. Apostol Filip (Ziua lupului)**, când intrau lupii în perioada de rut. **Începutul Postului Nașterii Domnului** este totdeauna în data de **15 noiembrie**. **Lăsatul Secului** pentru **Postul Crăciunului - 14 noiembrie**, este o sărbătoare nocturnă

marcată de regulă de dans.

În practica populară la **Ovidenia** se dă pomană "*lumină de veci*", căci se crede că lumânarea din această zi nu se va stinge niciodată.

În luna noiembrie se prăznuiește și **Sf. Mare Mucenic Mina - 11 noiembrie**, cel care ajută grabnic la descoperirea pagubelor și prinderea hoților și **Sf. Mare Muceniță Ecaterina - 25 noiembrie**, al cărei nume este

foarte prezent în onomastica veche românească.

Sântandrei (Andrii) - 30 noiembrie este o sărbătoare ținută cu strășnicie de țărani, ea fiind asociată și cu multe practici magice și superstiții, cea mai cunoscută fiind bântuirea strigoilor, de unde și practica ungerii ușorilor cu usturoi. În ajunul sărbătorii, ca și la celelalte sărbători de iarnă, fetele încercau să-și ghicească ursitul.

Brumar

Lu	Ma	Mi	Jo	Vi	Sâ	Du
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Costum popular din Mălini

În luna *decembrie*, *iarna e în dreptul ei*, spun bătrânii. Este luna **Solstițiului de iarnă** - 22 decembrie, cu noaptea cea mai lungă, de acum ziua crescând câte puțin. Sărbătoarea cardinală este **Nașterea Mântuitorului (Crăciunul)** - 25 decembrie, careia îi urmează **Soborul Maicii Domnului** (a doua zi de

Crăciun). Alte sărbători cu țineri deosebită în trecut erau: **Sf. Muceniță Varvara** - 4 decembrie, **Sfântul Sava** - 5 decembrie, **Sf. Ier. Nicolae** - 6 decembrie, **Sf. Ier. Spiridon** - 12 decembrie, **Sf. Arhidiacon Ștefan** (a treia zi de Crăciun) - 27 decembrie. O zi importantă în calendarul popular este **Sf. Ignatie** -

20 decembrie, zi numită și **Ignatul porcilor** pentru că din această zi începea tăierea porcilor în sate. Cel mai așteptat moment al lunii este **Ajunul Crăciunului (Moș Ajun)** - 24 decembrie, când toți copiii colindă satul pentru a vesti nașterea lui Hristos. De peste 2000 de ani bucuria **Crăciunului** este neîntreruptă

și neîmpuținată, pentru că ea este darul cu care Hristos Domnul vine în lume. Ajunul familiei se petrece sub semnul tradițiilor moștenite, iar la nivelul culturii alimentare se practică masa rituală de ajun, cu pelințele Domnului la etnicii români și cu 12 feluri de bucate la etnicii huțuli și ucraineni.

Undrea

Lu Ma Mi Jo Vi Sâ Du

	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Realizat de:
Centrul Cultural „Bucovina”
instituție patronată de
Consiliul Județean Suceava

Colectiv de redacție:
Manager: Vasile Sorin FILIP
Director CCPCT: Călin BRĂTEANU
Artist fotograf: Liviu ROTARIU
Coordonator proiect: Victor RUSU
Expert etnograf: Eutasia RUSU
Consultant artistic: Gabriela TEIȘANU

Ștefan CONSTANTIN, Claudia SPĂTARU, Delia NISTOR POPA, Codruț PUȘLĂU, Mihai ȚURCANU

Iulia Maria PARASCA & Rareș GOLEAN

Bianca DINU & Ștefan CONSTANTIN

Irina ȘTIRBU & Denis MITROFAN

Simina GRIGOREAN & Marius ȘORODOC

Octavian Andrei CIOCÎRLAN & Ioana FILIP

Lenuța RUSU, Ștefan CONSTANTIN, Sofia CALISTRU, Maria LĂMĂȘANU, Bianca DINU

Geanina MĂNDRILĂ & Mircea COCA

Eudochia PÎȚU & Gavril ANDREVICI

Mădălina Teodora ISACHE & Vasili POPOVICI

Alina MANOILĂ & Dănuț MANOILĂ

Mărioara BOUREAN & Vasile BOUREAN

Elena POPA & Vasile POPA

Silvia MITIU & Anton MITIU

Elena SBIERA & Ghiță SBIERA

Cristina DIAONESCU & Costel LAZURCĂ

Georgiana BOCA & Ionuț MOROȘAN

Elvira SAVA & Nicolae SAVA

Elena CANDREA & Virgil MOLDOVAN